

OIVALLUS

4

16. Psykoottiset häiriöt ja skitsofrenia

Video skitsofreniasta

Katso Mielenterveystalon [video](#) skitsofreniasta.

Psykoosi

- Psykoosi on tietoisuuden muuntunut tila, jossa ihminen ei pysty erottamaan, mikä on totta ja mikä on hänen mielensisäistä maailmaansa.
- Psykoosissa esiintyy
 - aistiharhoja eli hallusinaatioita
 - harhaluuloja
 - suhteuttamisharha
 - identiteettiharha
- Psykoosi voi olla lyhytkestoinen ja korjautuva tila.

Tapauskuvaus

54-vuotias mies oli aiheuttanut torilla sekaannusta huutelemalla epäkohteliaita kommentteja torimyyjille ja kertomalla muille asiakkaille poliisin vainoavan häntä. Miehen puhetta oli ollut vaikea ymmärtää. Poliisi oli ottanut miehen kiinni.

Psykologin tutkimuksessa mies väitti, että psykologi oli salaliitossa muiden viranomaisten kanssa, ja että viranomaisten tavoitteena oli nöyryyttää häntä. Hän kertoi, että poliisit olivat pari viikkoa sitten pakottaneet hänet kävelemään alasti torin poikki keskellä yötä ja varastaneet hänen vaatteensa. Kun potilaan omaiset tavoitettiin, kävi ilmi, että potilas oli kuukausi sitten irtisanottu pitkäaikaisesta työpaikastaan ja että hän oli tämän jälkeen eristäytynyt sosiaalisesti.

Miehellä diagnosoitiin lyhytkestoinen psykoottinen häiriö ja hänelle määrättiin lääkitys. Kuukauden kuluttua lääkitys lopetettiin, eikä potilas enää sairastunut uusiin psykoottisiin jaksoihin.

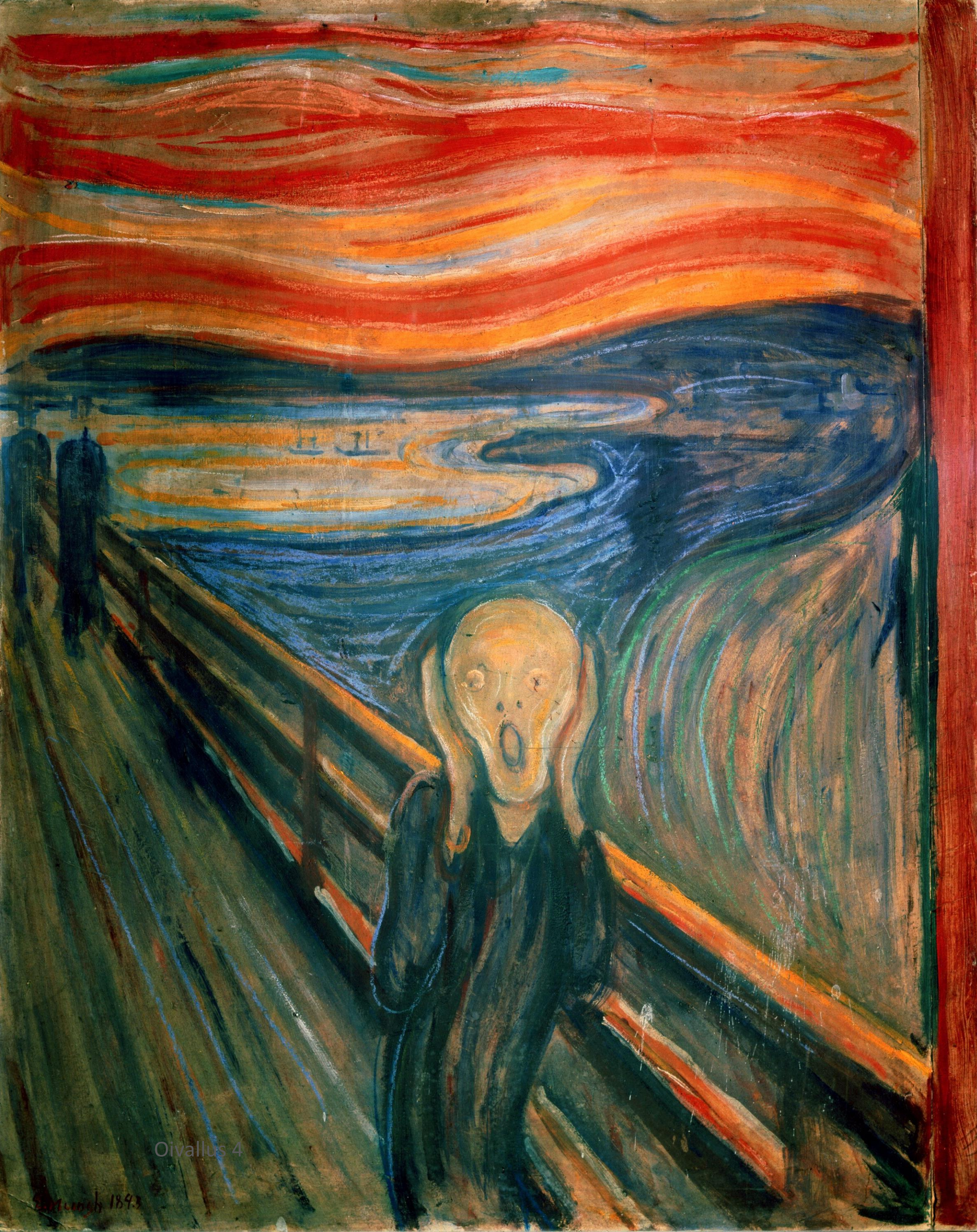
Tapauskuvaus

Mitä psykoosille tyypillisiä
piirteitä löydät edeltävän dian
tapausesimerkistä?

Skitsofrenia

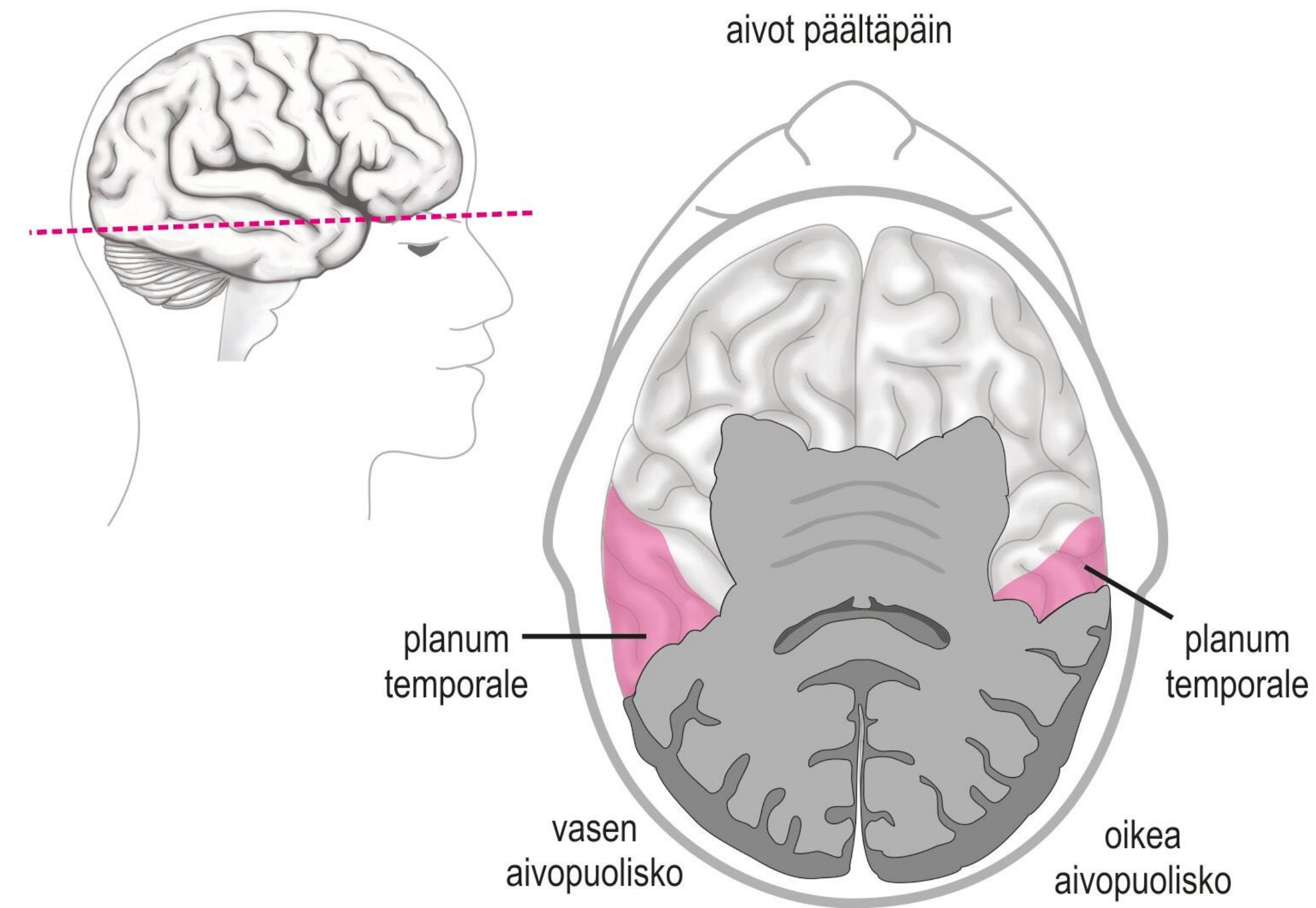
- Skitsofrenia on aivojen säätelyhäiriö, joka vaikuttaa tiedonkäsittelyyn ja toiminnanohjaukseen.
- Puhkeaa yleensä varhaisessa nuoruusiässä.
- Sairastumista ennakoi usein lievät muutokset käyttäytymisessä ja ajattelussa.
- Sairastumiseen liittyy usein laukaisevia tekijöitä, esim. uusi elämäntilanne.

Skitsofrenian syyt

- Voimakkain altistava geneettinen tekijä on kromosomin 22 lyhenemä.
- Sairastumisriskiä lisäävät
 - psykososiaaliset syyt
 - äidin raskaudenaikainen aliravitsemustila ja synnytyskomplikaatiot
 - kannabiksen käyttö teini-iässä.

Skitsofreniapotilaan aivot

Skitsofreniapotilailla on todettu poikkeavaa aivojen rakennetta, joka voi olla syynä puheen ja ajattelun häiriöihin. Vasemman ohimolohkon alue, *planum temporale*, on tärkeä normaalin kielen kehityksen kannalta. Terveillä koehenkilöillä tämä alue on suurempi vasemmassa kuin oikeassa aivopuoliskossa, kun taas skitsofreniapotilailla alueet ovat samankokoiset. Vasemman *planum temporalen* kasvu suhteessa oikean *planum temporalen* kasvuun ajoittuu 30. raskausviikolle. Havainto viittaisi siihen, että skitsofrenian taustalla voisi olla varhainen aivojen kehityksen poikkeama.

Skitsofrenian positiiviset ja negatiiviset oireet

- Aktiivisissa psykoosijaksoissa esiintyy hallusinaatioita, harhaluuloja ja puheen sekavuutta, joita kutsutaan **positiivisiksi oireiksi**.
- Välivaiheissa voi esiintyä **negatiivisia oireita** eli puutteita psyykkisissä toiminnoissa. Esimerkiksi puhe, tunne-elämä ja tavoitteellinen toiminta saattavat vaimentua ja latistua. Skitsofreenikko saattaa olla puhumaton, aloitekyvytön ja apaattinen

Mitä skitsofrenian positiivisia ja negatiivisia oireita löydät tapauskuvauksesta?

54-vuotias mies oli aiheuttanut torilla sekaannusta huutelemalla epäkohteliaita kommentteja torimyyjille ja kertomalla muille asiakkaille poliisin vainoavan häntä. Miehen puhetta oli ollut vaikea ymmärtää. Poliisi oli ottanut miehen kiinni.

Psykologin tutkimuksessa mies väitti, että psykologi oli salaliitossa muiden viranomaisten kanssa, ja että viranomaisten tavoitteena oli nöyryyttää häntä. Hän kertoi, että poliisit olivat pari viikkoa sitten pakottaneet hänet kävelemään alasti torin poikki keskellä yötä ja varastaneet hänen vaatteensa. Kun potilaan omaiset tavoitettiin, kävi ilmi, että potilas oli kuukausi sitten irtisanottu pitkäaikaisesta työpaikastaan ja että hän oli tämän jälkeen eristäytynyt sosiaalisesti.

Miehellä diagnosoitiin lyhytkestoinen psykoottinen häiriö ja hänelle määrättiin lääkitys. Kuukauden kuluttua lääkitys lopetettiin, eikä potilas enää sairastunut uusiin psykoottisiin jaksoihin.

Skitsofrenian hoito

- perinteiset antipsykoottiset lääkkeet, neuroleptit
 - tekevät hyvin positiivisiin oireisiin
 - sivuvaikutuksia joillekin
- toisen polven antipsykoottiset lääkkeet
 - tekevät hyvin sekä positiivisiin että negatiivisiin oireisiin
 - vähemmän sivuvaikutuksia
- psykososiaalinen tuki -> hoito yleensä moniammatillista

Palauta mieleen

- Millaisia harhoja psykoottinen ihminen voi kokea?
- Millaisia ovat skitsofrenian positiiviset ja negatiiviset oireet?